

Merkwaardigerwijze wil men dit rekening-courantboek tot „Hauptbuch” verheffen en er dan ook b.v. de rekening machines of pand, e.d. in opnemen.

Van een consequente dubbele boekhouding is echter geen sprake; doordat het kasboek tabellarisch gemaakt is, had men daar toch gemakkelijk toe kunnen komen.

4. De bepaling van het resultaat geschiedt door vermogensvergelijking. Contrôle daarop heeft men door het resultaat te specificeren aan de hand van de tabellen van het kasboek, de openstaande posten in het debiteuren- en crediteurenboek en den staat van afschrijvingen.

Over deze laatste een enkel woord. Bij het jaarlijkse inventariseeren stuit men op de vaste productie-middelen, waarop moet worden afgeschreven, ieder voor een bepaald percentage. Teneinde het geheugen ter hulp te komen, maakt men ieder jaar als bijlage van de balans een staat van afschrijvingen op, welke er als volgt uitziet:

1. nummer.
2. aard van het voorwerp.
3. aantal stuks.
4. aanschaffingswaarde
 - a. per stuk.
 - b. in totaal.
5. geschatte levensduur.
6. afschrijving.
 - a. percentage.
 - b. bedrag.
7. In gebruik sinds.
8. huidige boekwaarde.
9. opmerkingen.

5. De derde doelstelling, verschaffen van inzicht in de kostenfactoren, heeft slechts onvoldoende behandeling gevonden. Wanneer men de middenstandszaken onderscheid in zuivere handelszaken en zaken met een of andere vorm van productieproces, komen de eerste er nog het beste af. De onkostenopslagen kunnen nl. van jaar tot jaar uit de winstspecificatie worden berekend en onderling vergeleken. De inkoopsprijzen zijn den koopman uit de facturen bekend. Zijn verkoopprijzen kan hij dus bepalen.

Waar eenige vorm van productieproces zich voordoet, zooals b.v. bij den fotograaf, zijn echter ook gewenscht gegevens omtrent de noodige kwantiteiten grondstoffen en arbeid en de contrôle op de bedrijfszuinigheid als aanvulling op die kennis. Hierover vindt men in de boekjes niets. Wij komen zoo straks nog even op dit punt terug.

6. De vierde doelstelling, een basis scheppen voor de belastingaangifte, komt er werkelijk goed af.

In de eerste plaats wordt ingevoerd een dagboek, waarin de eerste aantekening geschiedt. Dit dagboek moet à la minute worden bij gehouden en biedt voor de fiscale contrôle natuurlijk belangrijke houvast. Het is geoorloofd de kasposten buiten dit dagboek te houden en meteen in het kasboek in te schrijven, wanneer dit echter evenals de bijwerken van het dagboek, gebeurt onmiddellijk na iedere kasmutatie. Met een gunstig oog wordt deze arbeidsbesparing echter niet gezien. Twee registers in plaats van één, van minuut tot minuut bij te houden, geeft eenige kans dat zij geen van beiden meer bijgehouden worden. De liniaatuur van het dagboek is de volgende:

1. datum.
2. nummer van het stuk.

3. omschrijving.
4. bedrag.
5. opmerkingen.

Voor belegstukken moet, waar mogelijk, steeds worden gezorgd. In kolom 5 komen de verwijzingen naar de registers waarin de post verder verwerkt is.

In winkels waar geen kasregister of iets van dien aard is, kan de dagontvangst niet zonder meer worden bepaald. Teneinde de nauwkeurigheid van de berekening te bevorderen, voegt men in het dagboek voor de bedragskolom nog twee geldkolommen in ter boeking der kasposten.

Iederen morgen opent men met het in de kas gestorte wisselgeld. Voorts boekt men in de ontvangstkolom alle ontvangsten, welke niet als winkelontvangsten zijn aan te merken.¹⁾ In de uitgavekolom worden alle uitgaven ingeschreven en des avonds het in de lade aanwezig geldsbedrag.

Het verschil tusschen de twee kolommen is dus het bedrag aan winkelontvangsten, dat, tezamen met de andere ontvangsten en de uitgaven, vanuit het dagboek in het kasboek wordt ingeschreven.

7. Om fiscale redenen moeten dikwijls nog gehouden worden een goedereningangregister, een loonenboek en een goederenuitgangregister.

Het loonenboek bevat de loonverdeling over arbeiders, en per arbeider de samenstelling van de uitbetaalde bedragen.

De andere twee registers doen sterk denken aan de registers welke te onzent moeten worden bijgehouden voor de O.B.

8. T.a.v. de kostprijsreductie zou aan de hand van de genoemde registers van in- en uitgang een nadere uitwerking mogelijk zijn. Men kan ze tabellarisch maken per artikel of groep van artikelen. Desnoods uitsplitsing alleen in hoeveelheden.

Aan het eind van het boekjaar, wanneer inventarisatie heeft plaats gevonden, zou men dan tenminste een totaalcontrôle op de receptuur van het bedrijf verkrijgen, welke eventuele fouten, door den handelaar bij zijn telkenmale weerkerende calculaties gemaakt, althans eenigermate zouden signaleren.

¹⁾ o.m. betalingen van debiteuren.

Rotterdam, Juni 1938.

d. T.

VRAGENBUS

Vragen omtrent onderwerpen, die voor den accountant in de uitoefening van zijn beroep van belang kunnen zijn, kunnen worden ingezonden bij den Secretaris van de Redactie.

De Redactie is bereid de grenzen waarbinnen de vragen, die voor beantwoording in aanmerking komen, vallen, zoo ruim mogelijk te stellen, zoodat zoowel die van juridischen, als die van bedrijfshuishoudkundigen aard daar binnen vallen, mits de vragen slechts blijven binnen het gebied, dat het blad dienen wil.

De beantwoording geschiedt door een der medewerkers of redactieleden individueel, zoodat de antwoorden niet mogen worden geacht steeds de meening der Redactie in haar geheel weer te geven.

Vraag van Drs. P. C. H. te Den Haag:

Hierbij verzoek ik U beleefd mij te willen helpen de volgende kwestie op te lossen.

Bij een n.v. wordt de winst verdeeld; in de eerste plaats zal zoo mogelijk aan preferente aandeelhouders ten hoogste 5% van het bedrag hunner aandelen worden uitgekeerd; het overblijvende is voor gewone aandeelhouders.

Nu beweert de één: eerst krijgen preferente aandeelhouders 5% dividend in handen, dus er wordt — in verband met de dividend- en tantiëmebelasting — ongeveer 5½% van hun aandelenbezit van de winst afgenomen alvorens de gewone aandeelhouders aan de beurt kunnen komen.

Hiertegenover stelt de ander: eerst is 5% voor preferente aandeelhouders bestemd, d.w.z. — daar de belasting van de uitdeeling wordt geheven ten laste van de winstgerechtigden, ook al int de fiscus het verschuldigde bij de n.v. — dat de preferente aandeelhouders eerst ongeveer 4½% dividend uitgekeerd krijgen en de rest van de voor hem bestemde 5% wordt afgehouden voor betaling van de belasting.

Zou men de eerste manier kiezen dan zouden, in het geval de winst voldoende is om preferente aandeelhouders aan dividend en belasting tezamen meer dan 5% te geven, feitelijk de gewone aandeelhouders de belasting voor de preferente betalen.

Antwoord:

De vraag van den inzender herinnert aan een kwestie, die tot de wet van 17 April 1925, S. 146 de gemoederen nog al heeft bezig gehouden.

De dividend- en tantiëmebelasting, die volgens art. 1 van de wet op de Dividend- en Tantiëmebelasting 1917 is een belasting welke geheven wordt van de *uitdelingen* van naamloze vennootschappen enz., is volgens art. 11 van die zelfde wet verschuldigd door de *naamloze vennootschap* enz.

Art. 11 bevatte oorspronkelijk nog een derde lid krachtens welk lid, in de interpretatie van de H.R. (arrest van 7 Jan. 1920, B.B. no. 2369), de belasting van de winst-aandelen der commissarissen of gecommiteerden, bestuurders of beherende vennoten en verder personeel van die aandelen en salarissen in mindering wordt gebracht.

Men wilde n.l. voorkomen, dat die belasting ten laste van de aandeelhouders zou worden gebracht.

De wet van 17 April 1925 schrapte o.m. het derde lid van art. 11. Sedertdien staat vast, „dat voortaan de aanslag in de dividend- en tantiëmebelasting in zijn geheel een onkostenpost is over het boekjaar, waarover de belasting wordt geheven, en dat als gevolg daarvan, de dividendtrekkers mede zullen dragen in de belasting, verschuldigd wegens de uitkering van tantiëmes” (aldus A. J. Loyens in de N.V. 1926/7 blz. 6 ev).

Het zelfde geldt (a fortiori) voor winst-uitdelingen aan preferente aandeelhouders.

Het is derhalve de opzettelijke bedoeling van de wetgever, dat de dividend- en tantiëmebelasting, verschuldigd wegens winst-uitdelingen aan preferente aandeelhouders, „door de gewone aandeelhouders wordt betaald”. Tussen aanhalingstekens, omdat het slechts schijn is, dat de gewone aandeelhouders aldus de belasting voor de preferente aandeelhouders betalen. De n.v. betaalt de belasting.

Bij iedere betaling van onkosten doet zich het zelfde verschijnsel voor: de (gewone) aandeelhouders krijgen er minder dividend door.

De eerste redenering, in bovenstaande vraag weergegeven, acht ik derhalve de juiste.

Mr Th. LIMPERG.

UNIVERSITEIT VAN AMSTERDAM

TENTAMEN INRICHTINGSLEER

Woensdag 15 Februari 1938

9—12½ uur

Vraagstuk I

Een naamloze vennootschap exploiteert een olieslagerij, waarin uit oliehoudende zaden en andere plantaardige producten olie resp. vet wordt geperst en veekeuken worden vervaardigd. De geproduceerde vetten en oliën worden in ruwen staat (onbewerkt) verkocht, dan wel in de eigen raffinaderij geschikt gemaakt voor menselijk gebruik.

De voor het in beweging brengen der verschillende machines in de fabriek noodige elektrische kracht wordt geleverd door de machinekamer, waarin is opgesteld een dynamo, welke gedreven wordt door een stoomturbine. De daarvoor noodige stoom van hoogen druk wordt geproduceerd door het ketelhuis. De door de turbine afgewerkte stoom wordt gedeeltelijk gebruikt voor het raffineren der vetten en oliën en gedeeltelijk voor het verwarmen, gedurende ± 9 maanden van het jaar, der transportleidingen en tanks in de fabriek. Buitendien wordt de afgewerkte stoom in de wintermaanden benut voor het verwarmen van de kantoren en de bij de fabriek gebouwde woningen van fabriekspersoneel.

De perserij werkt in continu-bedrijf. De raffinaderij wordt slechts in werking gesteld als de prijsverhouding tusschen ruwe en geraffineerde oliën en vetten het voordeliger maakt deze producten in veredelden vorm ter markt te brengen. Gemiddeld is de raffinaderij in totaal ± 6 maanden per jaar in verschillende perioden in bedrijf en dan continu.

De bediening van het ketelhuis geschiedt door een ploeg arbeiders van zes man; per etmaal wordt door 3 ploegen gewerkt.

De machinekamer wordt bediend door een machinist; voor het continu-bedrijf zijn dus drie machinisten afwisselend in dienst.

Het normale onderhoud van ketelhuis, machinekamer en verdere machines wordt verzorgd door eigen technisch personeel. Een en ander staat onder toezicht van den bedrijfsingenieur en zijn assistent.

Gevraagd wordt voor het hierboven bedoelde ketelhuis en de machinekamer aan te geven, op welke wijze U tot een opstelling der kostenstandaards zult komen en in welken vorm U de door de directie gevraagde gegevens omtrent de bedrijfszuinigheid en de afwijkingen van de bedrijfsbegroting van ketelhuis en machinekamer zult doen overleggen.

Woensdag 15 Februari 1938

2½—5 uur

Vraagstuk II

De Maatschappij tot exploitatie van Automaten exploiteert automaten in verschillende voor het publiek toegankelijke gebouwen. Zij heeft overeenkomsten lopen, waarbij haar het recht wordt toegekend tot plaatsing van automaten voor kleine verbruiksartikelen (drops, chocolade, e.d.) in stationsgebouwen, wachtlokalen van tram- en busondernemingen, enz. De automaten zijn ingericht voor de afgifte van zes soorten artikelen. De artikelen zijn in vaste hoeveelheden in doosjes verpakt. Door het inwerpen van één dubbeltje kan één doosje worden verkregen.

De Maatschappij koopt deze artikelen en de verpakkingsmiddelen centraal in en distribueert ze over 10 depôts in Nederland. Elk dezer depôts staat onder beheer van een vertegenwoordiger, als zoodanig aangewezen voor een bepaald rayon. Iedere vertegenwoordiger zorgt voor de verpakking der artikelen in voor de automaten geschikte doosjes, voor de regelmatige aanvulling der automaten, de lichting van het geld uit de automaten en de afrekening met het hoofdkantoor. In geheel Nederland staan ruim 3000 dezer automaten.

Gevraagd wordt een beschrijving te geven van de administratie van Hoofdkantoor en Vertegenwoordigers betreffende de geld- en goederenbeweging met modellen van door U noodig geachte bescheiden. Daarbij dient te worden aangegeven op welke plaatsen en op welke wijze U slepen met geld en/of goederen mogelijk acht en welke voorschriften U ter voorkoming daarvan zult geven.